

1

Edukasyon sa Pagpapakatao

Una Nga Kwartar – Modyul 5
Pagpakita Sa Pagmahal Ug
Pagmalasakit sa Pamilya

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Edukasyon Sa Pagpapakatao – Una nga Grado
Alternative Delivery Mode
Una nga Kwartar – Modyul 5: Pagpakita Sa Pagmahal Ug Pagmalasakit Sa Pamilya
Unang Edisyon, 2020

Batas Republika 8293, Seksiyon 176 naga ingon nga dili mahimong makaangkon og katungod sa copyright sa bisan unsa nga tagsulat ang gobyerno sa Pilipinas. Bisan pa man, kinahanglan una ang pagtugot sa ahensya sa gobyerno nga nagpatuman sa tagsulat kung kini mahimong pagkakitaan. Apil sa mga pwede nga buhaton sa maong ahensya ang pagtakda sa mahimong bayad.

Ang mga tagsulat sa (istorya, basahon, balak, kanta, hulagway, ngalan sa produkto o brand name, tatak o trademark, salida sa telebisyon, pelikula, atbp.) nga ginamit niini nga modyul nagpanag-iya sa copyright nianang mga gihisgutan. Panningkamutan nga matultulan sila para makuha ang ilang pagtugot sa paggamit sa mao nga mga materyales. Wala giangkon sa mga nagmantala ug sa nagsulat ang katungod isip tag-iya niini. Ang unsa man nga gamit gawas niining modyul, kinahanglan ang pagtugot gikan sa orihinal nga pagsulat.

Walay bisan unsa nga bahin o parte niining materyales ang mahimong kopyahon o ipatik sa unsa man nga pamaagi nga walay pagtugot sa departamento.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim : **Leonor Magtolis Briones**
Pangalawang Kalihim: **Diosdado M. San Antonio**

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul	
Manunulat	: Virginia M. Bucar
Tagaguhit (Cover)	: Joshua Rey V. Aguinaldo
Editor	: Melanie M. Valmorla
Tagasuri	: Reggie Y. Daloga-og
Tagapamahala	: Reynaldo E. Manuel Jr., PhD, CESE Schools Division Superintendent
	Lorena P. Serrano, CESE PSDS, OIC-ASDS
Mga Miyembro	: Francis J. Buac Chief Education Supervisor, CID
	Elvira L. Santos Education Program Supervisor-AP
	Vivian D. Echalico Education Program Supervisor-LRMS

Inilimbag sa Pilipinas ng
Department of Education – Region X - Division of Oroquieta City
Office Address: Osilao St., Poblacion 1, Oroquieta City
Telefax: 088-531-0831
E-mail Address: depedoroquieta@gmail.com

Edukasyon sa Pagpapakatao

Una Nga Kwartar – Modyul 5
Pagpakita Sa Pagmahal Ug
Pagmalasakit sa Pamilya

Ang modyul na ito ay magkatuwang na inihanda at sinuri ng mga edukador mula sa mga publikong paaralan. Hinikayat naming ang mga guro at ibang nasa larangan ng edukasyon na mag-email ng kanilang puna at mungkahi sa Kagawan ng Edukasyon Rehiyon X – Dibisyon ng Lungsod ng Oroquieta sa depedorquieta@gmail.com.

Mahalaga sa amin ang iyong mga puna at mungkahi.

TALAN SA MGA SULOD

Pasiuna Nga Mensahe	v
Hibalo-i Kini	1
Sulayi Kini	1
Aralin 1 Pagpakita Sa Pagmahal Ug Pagmalasakit Sa Pamilya		
Subli-a Kini	3
Kat-oni Kini	4
Susiha Kini	7
Pagpauswag	9
Hinumdumi Kini	9
Buhata Kini	9
Ebalwasyon	11
Mga Buluhaton	12
Tubag Sa Mga Pangutana	15
Pakisayran	16

Pasiuna nga Mensahe

Para sa Magtutudlo:

Kumusta, malipayong paggamit niining **Edukasyon Sa Pagpapakatao - Una nga Grado** Alternative Delivery Mode (ADM) Module para sa araling **Pagpakita Sa Pagmahal Ug Pagmalasakit Sa Pamilya**.

Kini nga Modyul nadesinyo, naugmad ug nasusi sa pagtinabangay sa mga magtutudlo nga gikan sa pampublikong institusyon para sa pagtabang kanimo nga makab-ot ang sumbanan nga gitakda sa K to 12 Curriculum samtang ilang gibuntog ang mga babag nga adunay kalabutan sa personal, social, ug economic nga mga sitwasyon sa ilang pag-eskwela.

Kining kapanguhaan sa pagkat-on o learning resource gilauman nga makapadasig sa magtutuon o bata nga mobuhat sa mga giniyahan ug gawasnong buluhaton sa iyang kaugalingon nga lihok ug panahon. Dugang pa, ang katuyuan usab niini mao ang pagtabang sa magtutuon o bata nga makakuha sa mga gikinahanglan nga kahanas niining atong panahon karon sa ika-21 nga siglo samtang gitagaan usab og konsiderasyon ang ilang mga panginahanglan og sitwasyon.

Isip magtutudlo, ikaw ang gilauman nga maghatag sa magtutuon o bata kung unsaon paggamit niini nga Modyul. Gitahasan usab ikaw sa pagsubay sa pag-uswag sa iyang kahibawo samtang imo siya gitagaan og higayon nga makatuon sa iyang kaugalingon nga pagkat-on sa kahibawo. Ug usab, gitahasan ka nga dasigon ug tabangan ang magtutuon o bata sa iyang pagbuhat sa mga buluhaton sulod niini nga Modyul.

Para sa Magtutuon:

Kumusta, malipayong paggamit niining **Edukasyon Sa Pagpapakatao - Una nga Grado** Alternative Delivery Mode (ADM) Module para sa araling **Pagpakita Sa Pagmahal Ug Pagmalasakit sa Pamilya**.

Kini nga Modyul gihimo para matagaan ka sa makahuluganon nga higayon para sa mga giniyahan ug gawasnong pagkat-on subay sa imong kaugalingon nga lihok ug panahon. Isip aktibo nga magtutuon, mahimo nimo ang pagproseso sa sulod niining modyul.

Kini nga Modyul adunay mga parte kapares sa mga icons:

 <i>Hibalo-i Kini</i>	Dinhi nga bahin, mahibaloan kung unsa ang kinahanglan nga matun-an sa modyul.
 <i>Sulayi Kini</i>	Ang katuyoan niini nga bahin sa buluhaton mao ang pagsusi sa imong naunang kahibalo mahitungod sa leksiyon nga imong pagatun-an. Kung makuha nimo ang ensakto nga mga tubag (100%), pwede na nimo dili gamiton kini nga modyul.
 <i>Subli-a Kini</i>	Kini ang hamubo nga buluhaton o paghisgot sa nauna nga kahibalo para matabangan ka nga makonek ang karon ug sa una nga leksiyon.
 <i>Kat-oni Kini</i>	Dinhi nga bahin, ipaila ang bag-o nga leksiyon sa nagkalain lain nga pamaagi sama sa usa ka istorya, kanta, balak, pagpresentar sa problema, sitwasyon, o mga buluhaton.
 <i>Susiha Kini</i>	Dinhi nga parte, tagaan ka og hamubo nga panaghisgot sa leksiyon. Ang katuyuan niini para matabangan ug masabtan ang bag-o nga konsepto ug kahanas.

 <i>Pagpauswag</i>	<p>Naglangkob kini sa mga buluhaton nga giniyahan og gawasnon pagbansay para mapalig-on ang imong pagsabot ug kahanas leksiyon. Mahimo nimo nga tanawon kung husto ba ang imong tubag sa mga buluhaton sa pagtan-aw sa tubag nga nahimutang sa susi sa hustong tubag nga anaa sa katapusan nga parte sa modyul.</p>
 <i>Hinumdumi Kini</i>	<p>Kini naglangkob sa mga pangutana o pagbutang sa mga tubag diha sa gibutangan og blanko nga parte sa kapahayag para mapaproseso kung unsa ang natun-an nimo gikan sa leksiyon.</p>
 <i>Buhata Kini</i>	<p>Kini naglangkob sa mga buluhaton nga makatabang sa imo para mabalhin ang bag-ong kahibalo o kahanas sa tinuod nga sitwasyon o ang kamatuoran sa kinabuhi.</p>
 <i>Ebalwasyon</i>	<p>Kini usa ka buluhaton nga ang katuyuan masukod ang lebel sa kahibalo nga nakabot sa natun-an nga kompetensi.</p>
 <i>Mga Buluhaton</i>	<p>Dinhi nga bahin, adunay ihatag nga dugang nga mga buluhaton para mapalambo ang imong kahibawo ug kahanas sa natun-an nga leksiyon.</p>
 <i>Tubag sa Mga Pangutana</i>	<p>Naglangkob kini sa ensaktong tubag sa tanan nga mga buluhaton nga anaa sa modyul</p>

Sa katapusan ng parte ani nga modyul, makita usab ang:

Pakisayran

Kini ang listahan sa tanan nga gikuhaan sa pagbuhat ug pag-ugmad niini nga modyul.

Ang mosunod mao ang importante nga pahinumdom sa paggamit niini nga modyul:

1. Ayaw kalimti ang pagtubag sa *Sulayi Kini* sa dili pa mobalhin sa laing gihatag nga buluhaton nga naa niini nga modyul.
2. Basaha ug maayo ang mga direksiyon sa dili pa buhaton nga mga buluhaton sa pagbansay.
3. Obserbahe ang pagkamatitud-anon og ang itegridad sa pagbuhat sa mga buluhaton ug sa pagsusi sa insakto nga mga tubag.
4. Humana usa ang gibuhad nga buluhaton ayha moadto sa uban pa nga mga buluhaton sa dili pa moadto sa uban pa nga mga buluhaton.
5. Ibalik ang modyul sa imong maestro o sa facilitator kung mahuman na ang pagtubag sa tanan nga mga buluhaton.

Kung ugaling naglisod ka sa pagtubag sa mga buluhaton, ayaw pag duha-duha pagkonsulta sa imong maestra o facilitator. Mahimo ka usab mangayo ug tabang sa imong nanay ug tatay, sa imong magulang o sa bisan kinsa nga nga kauban sa balay na mas magulang nimo. Imong huna-hunaon pirmi nga wala ka nag-inusara.

Maglaum kami nga pinaagi niining modyul makasinati ka sa usa ka makahuluganon nga kahibalo ug makakuha ka sa lawom nga pagsabot nga may kalabutan sa kompetensi nga gitun-an.

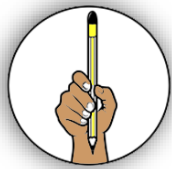

Hibalo-i Kini

Niining maong modyul, imong pagatun-an kon unsaon pagpakita sa atong pagmahal ug pagmalasakit sa miyembro sa imong pamilya sama sa:

- pag-atiman sa imong manghod o igsoon
- pag-atiman sa miyembro sa imong pamilya nga naay sakit
- pagmalasakit ug paglipay sa imong ginikanan ug uban pan.

Importante kini aron makabaton ka og hiyas o kinaiya sa paghigugma sa pamilya isip usa ka buotang bata o maayong tawo. Niini nga paagi mahimo ka nga maayong sulondon o modelo sa pamilya ug sa katilingban.

Sulayi Kini

Direksiyon: Isulat ang tsek (/) sa kahon kon ang hulagway nagpakita og paghigugma sa pamilya. Ekis (X) kung wala.

1.

2.

3.

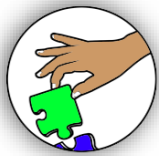
Aralin

1

Pagpakita Sa Pagmahal Ug Pagmalasakit Sa Pamilya

Learning Competency:

Natutukoy ang mga kilos at gawain na nagpapakita ng pagmamahal at pagmamalasakit sa mga kasapi ng pamilya.

Subli-a Kini

Direksyon: Ilha ang matag miyembro sa pamilya pinaagi sa pagsulat sa mga pangalan nga makita sulod sa kahon.

Mama

Papa

Mga anak

Lolo

Lola

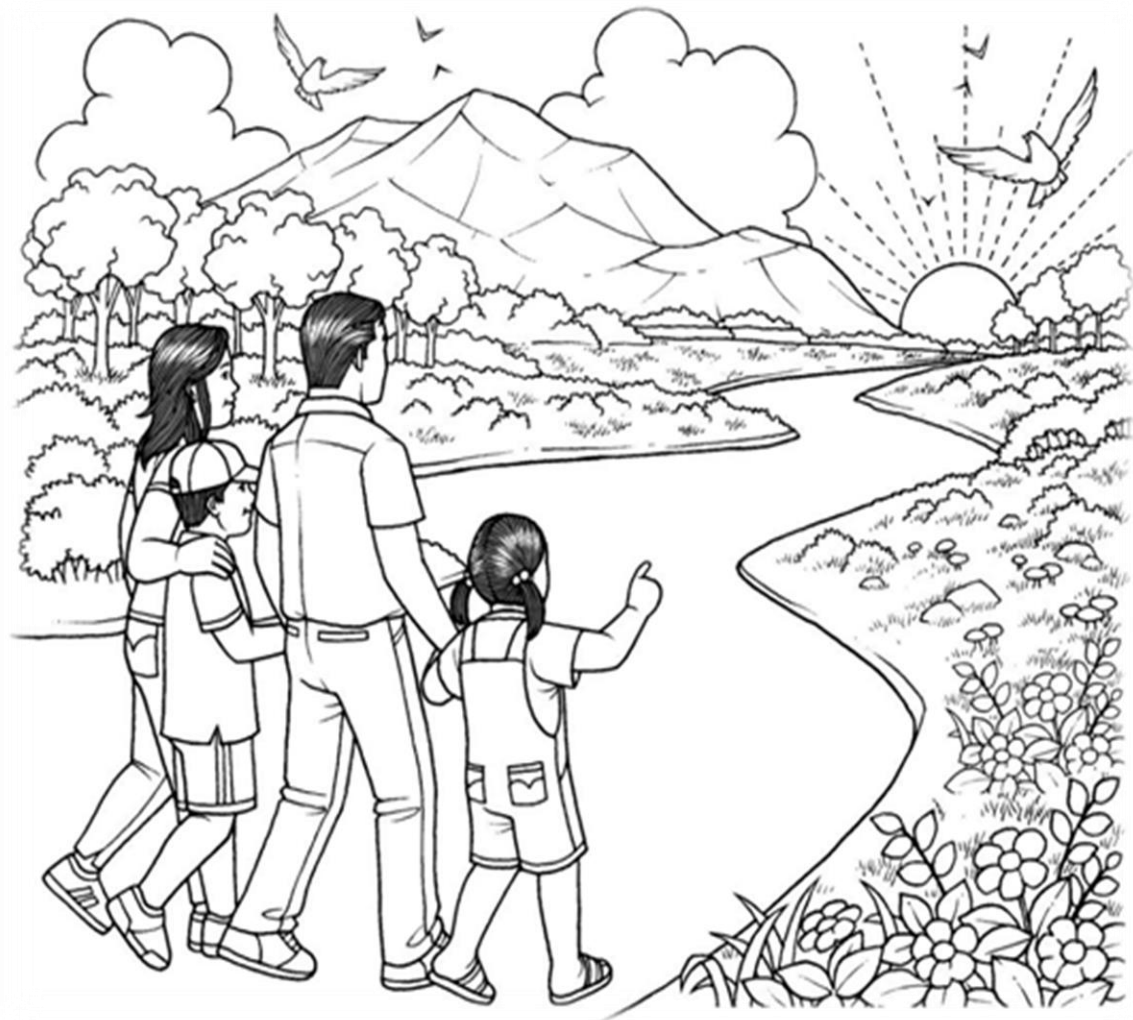

Kat-oni Kini

Tan-awa ang hulagway.

Kini ang pamilya ni Manong Edwin. Nanuroy sila. Malipayon kaayo ang mga bata nga sila si Aya ug Buboy. Hasta ang ilang mga ginikanan nga sila si Manang Nene ug Manong Edwin.

Nagbisikleta si Aya sa plasa. Nagpalupad og tabanog si Buboy. Nangalipay sila.

Nakahibalo ba ka nganong malipayon sila? Tungod kay kanunay silang kauban. Mag-uban sila sa pagpanuroy. Mag-uban sila sa pagbuhat sa mga buluhaton sa balay.

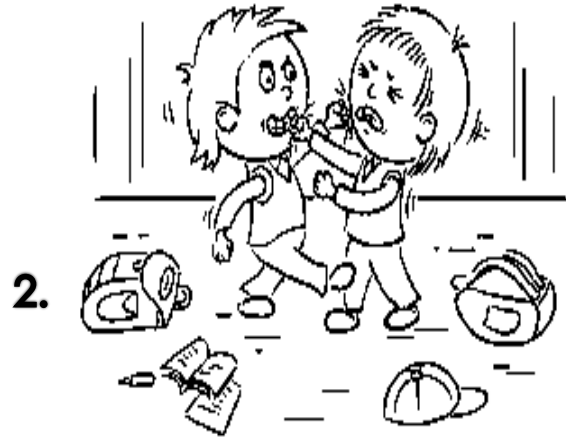

Pagkahuman nila og buhat sa mga buluhaton sa balay, magdungan sila sa pagpangaon.

Malipayon sila, dili ba?

Direksyon: Lingini (O) ang mga hulagway nga nagpakita og pagmahal ug pagmalasakit sa miyembro sa imong pamilya. Markahi sa ekis (X) kung wala.

Susiha Kini

Kon walay kahibalo sila si Aya ug Buboy, makatabang kaha sila sa ilang pamilya? Kahibalo ba ka nga kon motabang sila, malipayon kaayo ang ilang Mama ug Papa? Usahay moduaw sila sa ilang Lolo ug Lola.

Nikanta si Aya.

Mao kini ang iyang kanta:

*Ako aduna'y **balloon**
Nilupad sa langit
Dili na nako makit-an
Nibuto na diay.
Anugon ang kwarta ko
Nga gipalit sa balon
Sa pagkaon unta
Nabusog pa ako.*

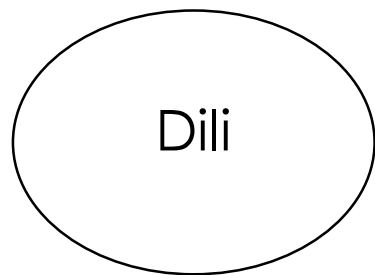
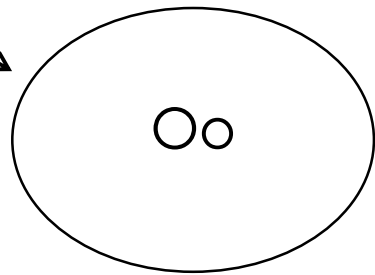
Nalipay kaayo ang Lolo ug Lola.
Gigakos nila si Aya.

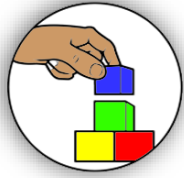
Ang gisulti ni Buboy. "Lola,
mosayaw ko." Ug nisayaw si
Buboy. Nalipay kayo ang pamilya.
Malipayon kaayo sila.

Importante ba nga adunay pagmahal ug pagmalasakit sa matag miyembro sa pamilya?

Ilha ang mga mosunod nga hulagway. I-connect sa pulong nga Oo kung kini nagpakita sa pagmahal ug pagmalasakitsa matag miyembro sa pamilya. Kung wala kini nagpakita, i-connect sa pulong nga Dili.

Pagpauswag

Nagpakita ba og usa ka malipayong pamilya ang mosunod nga mga buluhaton?

Isulat ang **tsek (/)** sa blangko kon nakalipay sa pamilya ug **Ekis (x)** kon wala.

- _____ 1. Nitabang si Aya sa pagpanglimpyo sa kan-anan.
- _____ 2. Gitubag-tubag ni Ella ang iyang mama.
- _____ 3. Nagdula og bola sila si Papa, Manoy, ug Manang.
- _____ 4. Nagdungan og kanta sila si Mama, Papa ug mga bata.
- _____ 5. Sige og away ang mga anak.

Hinumdumi Kini

Ang imong pamilya malipay kung imong ipakita kanunay ang pagminahalay o paghinigugmaay ug pag-inunungay sa kalipay ug sa kasakit.

Buhata Kini

Butangi og **tsek (/)** ang kahon nga tapad sa pulong nga **Sakto** kon ang matag hulagway nagpakita og

paghigugma sa pamilya ug ang kahon nga tapad sa pulong nga **Sayop** kon wala kini nagpakita.

1.

Sakto Sayop

2.

Sakto Sayop

3.

Sakto Sayop

4.

Sakto Sayop

Ebalwasyon

Isulti kon **SAKTO** o **SAYOP** ang gibuhat sa bata sa mga mosunod nga sitwasyon. Kon **SAYOP**, isulti kon nganong sayop ang iyang gibuhat. Isulat ang tubag sa blangko.

1. Birthday ni Mama. Sayo nga nimata si Nita. Iyang gihagkan ang iyang Mama ug niingon siya, "Happy Birthday Mama."

2. Malipayong mag-istorya si Dan. Mao kini ang iyang kinaiya. Nabatasan na niya nga iyang istoryahan ang iyang Lola sa ilang nabuhat sa eskwelahan inig uli niya sa balay.

3. Adunay gibuhat si Papa sa tugkaran. Gitawag niya si Nilo ug gitunol ang silhig ug posporo. Apan, nagpakaaron-ingnon si Nilo nga wala siya kadungog. Wala siya molihok.

4. Samtang nanglaba si Mama, giatiman ni Rica ang iyang manghod. Iya kining gikantahan aron makatulog. Mao kini ang iyang awit. "Meme na baby, Tulog na meme na."

5. Maayo modrowing si Lando. Usahay idrowing niya ang usa ka parol. Gikoloran niya kini ug iyang gihatag sa iyang Tita ingon nga pagtimbaya sa adlaw sa pasko.

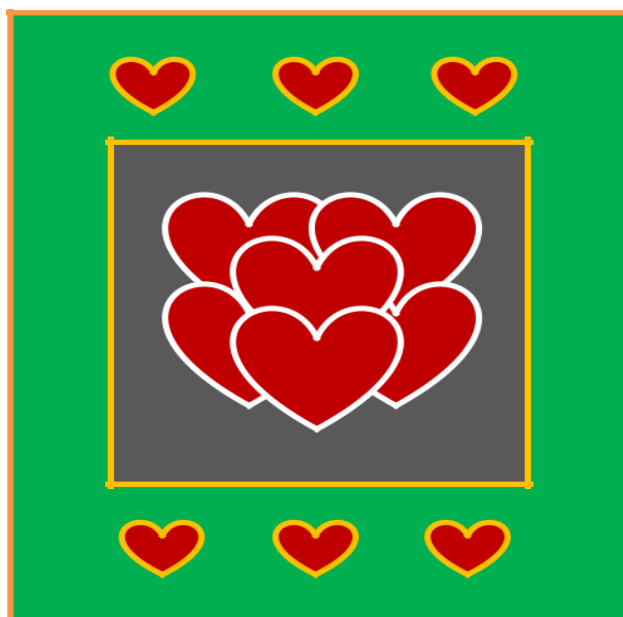
Mga Buluhaton

Gihigugma ba nimo ang imong pamilya? Unsaon nimo pagpakita nga gihigugma nimo sila?

Paghimo og **card** nga nagpakita nga gihigugma nimo ang imong Mama ug Papa.

Sunda ang tamdanan:

1. Pagkuha og usa ka limpyo nga **bond paper**.
2. Pagdrowing og kasingkasing.
3. Kolori kini.
4. Sulati sa ngalan nila ni Mama ug Papa.
5. Sulati usab ang imong ngalan.

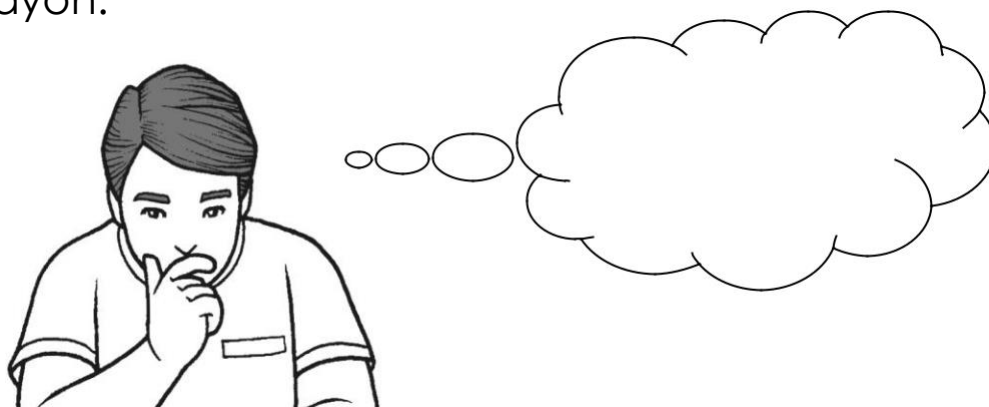

Ihatag ang imong **card** sa imong mga ginikanan.

Nalipay ba ang imong Mama ug Papa sa gibuhat nimong card?

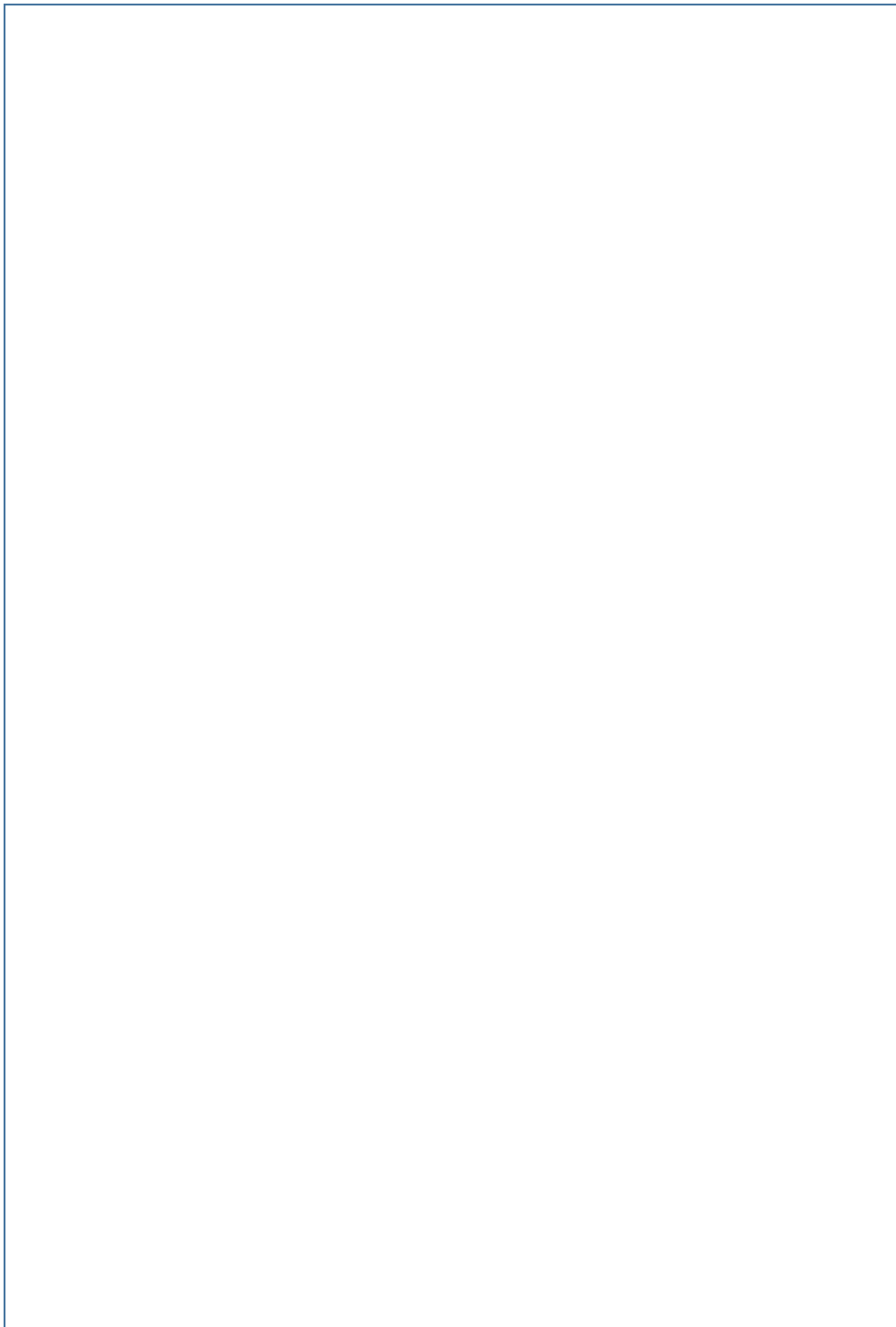
Nahunahunaan ba nimo kini?

Nakalipay ba ka sa uban tungod sa imong kahibalo? Basin og daghan pa ka og mabuhat aron imo silang lipayon.

Paghuna-huna.

Unsaon ba nimo sila paglipay? Unsaon nimo pagpakita nga gihigugma nimo kaayo sila? Idrowing sa **sulod sa kahon** ang tubag.

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for a drawing or response to the question above.

Tubag Sa Mga Pangutana

<p>Pagpauwag</p> <p>1. / 2. X 3. / 4. / 5. X</p>	<p>Susihang</p> <p>1. oo 2. D!!! 3. oo 4. D!!! 5. oo</p>	<p>Kat-oni</p> <p>1. o 2. X 3. o 4. o 5. o</p>	<p>Sulay!</p> <p>1. / 2. / 3. /</p>
<p>Ebalwasyon</p> <p>1. husto 2. husto 3. Sayop kay dapat gibuhay unta ni Nilong sugo sa iyang Papa 4. husto 5. husto</p>	<p>Buhay</p> <p>1. saktong 2. sayop 3. saktong 4. sayop</p>	<p>Subili-a kini!</p> <p>1. Mama 2. mga anak 3. Papa 4. Lola 5. Lolo</p>	

Pakisayran

Edukasyon sa Pagpapakatao, Kagamitan ng Mag-aaral Sinugbuanong
Binisaya Yunit 1 pp. 31-45

Kto 12 Grade 1 EsP Curriculum Guide 2016 Edition

https://www.google.com/search?q=grandparents+cartoon&tbm=isch&ved=2ahUKEwiWkaum7p7pAhUF0pQKHZNjALwQ2-cCegQIABAA&oq=grandparents+cartoon&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECAAQZIECAAQZICCAAYAggAMgIIADICCAAYAggAMgIIADICCAAYAggAUOgUWNsiYJEmABwAHgAgAGaAYgBkQeSAQMxLjeYAQCgAQGgAQtd3Mtd2l6LWltZw&sclient=img&ei=9nqyXpa-OoWk0wSTx4HgCw#imgrc=8s3VeKiKZSDrHM

https://www.google.com/search?q=picture+of+siblings+cartoon&tbm=isch&ved=2ahUKEwjyrNyp7p7pAhUE95QKHSBzBI4Q2-cCegQIABAA&oq=picture+of+siblings+cartoon&gs_lcp=CgNpbWcQAzICCAA6BAgAEEM6BQgAEIMBOgYIABAFEB46BggAEAgQHjoECAAQHIC53gxY7sUNYLrJDWgDcAB4BIAB9AGIAcYmkgEHMTYuMjUuMpgBAKABAoBC2d3cy13aXotaW1nsAEA&sclient=img&ei=_nqyXvK1A4Tu0wSg5pHwCA#imgrc=wVV5wVPwvNVWsM&imgdii=7fMaVZ6URAwSPM

https://www.google.com/search?q=taking+care+of+youner+sister+cartoon&tbm=isch&ved=2ahUKEwi79q3F9J7pAhUK25QKHb97AXgQ2-cCegQIABAA&oq=taking+care+of+youner+sister+cartoon&gs_lcp=CgNpbWcQA1DuzwVY29wFYJzgBWgAcAB4AIABwAGIAd4KkgEDMC44mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbclient=img&ei=goGyXrutJoaq20wS_94XABw#imgrc=i3rzcQph9n2FFM&imgdii=04wKwKFOdJANKM

https://www.google.com/search?q=a+boy+takes+care+of+sick+grandmother+cartoon&tbm=isch&ved=2ahUKEwj81fvfmp_pAhVvzIsBHWBnCVMQ2-cCegQIABAA&oq=a+boy+takes+care+of+sick+grandmother+cartoon&gs_lcp=CgNpbWcQAzoECAAQZzoFCAAQgwE6AggAOgQIABAYUKc3WOb5AWCt_QFoAXAAeASAAe0CiAG8OZIBCDEuNDUuMS4ymAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWewAQA&sclient=img&ei=kqmyXvzEO--Yr7wP4M6pmA8&bih=625&biw=1366

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education – Region X – Division of Oroquieta City

Osilao St., Poblacion 1, Oroquieta City

Telephone Number: (088) – 531-0831

Email Address: depedoroquieta@gmail.com